

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Euroopa miinimumsissetulek ja vaesuse näitajad” (omaalgatuslik arvamus)

(2014/C 170/04)

Raportöör: **Georgios DASSIS**

Kaasraportöör: **Seamus BOLAND**

14. veebruaril 2013 otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse järgmises küsimuses:

Euroopa miinimumsissetulek ja vaesuse näitajad

(omaalgatuslik arvamus).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon võttis arvamuse vastu 20. novembril 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 494. istungjärgul 10. –11. detsembril 2013 (10. detsembri istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 155, vastu hääletas 93, erapooletuks jäi 12.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Struktuurireformide puudumine koos kriisi negatiivse sotsiaalse ja majandusliku mõjuga, mis suurendab Euroopas vaesust ja tõrjutust elanikkonna vananemise, rändevoogude suurenemise ja euroskepsise kasvu taustal, muudab hädavajalikuks sellise poliitilise süsteemi, mis suudaks tugevdada solidaarsust ja Euroopa sotsiaalse õigustiku põhiväärtusi.

Sellela seoses komitee

1.2 leiab, et niivõrd kriitilises majandusolukorras aitaks Euroopa miinimumsissetuleku kehtestamine tagada majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse, kaitsta inimõigusi, tagada tasakaalu majanduslike ja sotsiaalsete eesmärkide vahel ning jagada õiglasemalt heaolu ja sissetulekut;

1.3 juhib tähelepanu sellele, et komitee organite tasandil toimus oluline arutelu ja rõhutab kiireloomulist vajadust tagada Euroopa Liidus asjakohane miinimumsissetulek raamdirektiiviga, mille eesmärk on võidelda tõhusalt vaesuse vastu, lihtsustades sisenemist tööturule, mida nõuavad nii Regioonide Komitee⁽¹⁾ kui ka erinevad vaesuse vastu võitlemise organisatsioonid,⁽²⁾ ning kutsub komisjoni üles rakendama kooskõlastatud meetmeid, mis vastavad Euroopa Parlamendi 2011. aastal vastu võetud resolutsioonile⁽³⁾;

1.4 kutsub komisjoni üles uurima võimalusi Euroopa miinimumsissetuleku tagamiseks, keskendudes eelkõige väljavaatele luua asjakohane Euroopa fond;

1.5 nõuab arvukamate meetmete võtmist, et ka tegelikult saavutada strateegia „Euroopa 2020” eesmärgid tööhõive, vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse valdkonnas. Need meetmed peaksid hõlmama järgmisi aspekte: 1) jätkata horisontaalse tööhõive eesmärkide taotlemist, 2) seada eesmärgid nende kolme näitaja piirmäära alandamise valdkonnas, mis moodustavad vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse koondnäitaja, 3) seada Euroopa ja riiklikul tasandil all-eesmärgid rühmade jaoks, keda ülejäänud elanikkonnaga võrreldes vaesus rohkem ohustab, sealhulgas näiteks laste või üksikvanemaga perekondade ning vaeste töötajate jaoks, 4) analüüsida, mismoodi liikmesriigid arvutavad vaesusmäärasid ja seavad riiklikke eesmärgid ja 5) nõuda, et liikmesriigid võtaksid taas kohustuse ühendada jõupingutused selleks, et saavutada Euroopa Liidu üldeesmärk;

1.6 nõuab riiklikes reformikavades ja riiklikes sotsiaalaruannetes sisalduvate meetmete ning finantssaneerimise meetmepakettide sotsiaalmõju tõhusat hindamist selleks, et vältida vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse süvendamist kõnealuste meetmete poolt, ning tagada kodanikuühiskonna suurem osalus riiklike reformikavade ja riiklike sotsiaalaruannete koostamisel;

⁽¹⁾ Regioonide Komitee arvamus teemal „Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogramm”, ELT C 166, 7.6.2011, lk 18. Vt lk 19, punkt 7.

⁽²⁾ ATD Quart Monde, Euroopa vaesusevastane võrgustik (EAPN), peavarjuta inimestega tegelevate riiklike ühenduste Euroopa föderatsioon (FEANTSA), Emmaus liikumise Euroopa sektsioon jne.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 15. novembri 2011. aasta resolutsioon vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogrammi kohta (2011/2052/INI) ELT C 153E, 31.5.2013, lk 57–78.

1.7 nõuab paremat järelevalvet vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse suurenemise üle ning kutsub komisjoni üles esitama vajaduse korral ja iga liikmesriigi kohta eraldi, riiklike reformikavade ja riiklike sotsiaalaruannete hindamise raames, konkreetseid soovitusi sotsiaalse kaasamise kohta. Neid soovitusi tuleks rakendada ka neis riikides, mille kohta on koostatud Euroopa Komisjoni, Euroopa Keskpanka ja Rahvusvahelise Valuutafondi konkreetsed toetusprogrammid;

1.8 rõhutab, et parim tagatis vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse võitmiseks on töökoha omamine ning innustab komisjoni koostöös liikmesriikidega rakendama majanduskasvu ja töökohtade loomise pakti meetmeid, et hoogustada majanduskasvu, konkurentsivõimet ja töökohtade loomist; tervitab volinik Tajani kavatsust sätestada tööstuspakt ELi tööstuse tugevdamiseks ning selle potentsiaali töökohtade loomiseks;

1.9 rõhutab eelkõige, kui oluline on suurendada töötajate, töötute ja kõigi haavatavas olukorras olevate ühiskonnarühmade osalust pidevõppes ning parandada ametialaste kvalifikatsioonide taset ja uute oskuste omandamist. See võib viia tööturu kiirema integratsioonini, suurendada tootlikkust ja aidata inimestel leida parem töökoht.

2. Taust

2.1 Tagatud miinimumsissetulek on sissetulekutoetus, mis ei põhine sotsiaalmaksude maksmisel, ning mis tagab turvavõrgu isikutele, kellel puudub õigus sotsiaalkindlustushüvitistele⁽⁴⁾. Viimase kaitsemeetmena vaesuse eest on kõnealune sissetulek lahutamatu seotud nende isikute õigusega väärikale elule, kellel puuduvad muud vahendid iseenese ja oma hoolealuste sissetuleku tagamiseks⁽⁵⁾. Oluline on teha vahet kollektiivlepingutes või seadusandjate poolt määratletud mõistetele „tagatud miinimumsissetulek” ja „miinimumpalk”.

2.2 Ühenduse harta töötajate sotsiaalsete põhiõiguste kohta (1989)⁽⁶⁾ artikli 10 teises lõigus kehtestatakse õigus „sotsiaalabile ja piisavatele toimetulekuvahenditele”, mis peab olema tagatud tööturult tõrjutud isikutele, kellel puuduvad piisavad toimetulekuvahendid.

2.3 Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (2000), mis on õiguslikult siduv uue reformileppe lahutamatu osana, on sätestatud, et: „Inimväärikus on puutumatu. Seda tuleb austada ja kaitsta.” (artikkel 1) ning „Sotsiaalse tõrjutuse ja vaesuse vastu võitlemiseks tunnustab ja austab liit õigust sotsiaalabile ja eluasemetoetusele, et tagada [...] rahuldav elu kõigile neile, kellel puuduvad piisavad elatusvahendid” (artikkel 34 punkt 3).

2.4 Euroopa Liidu toimimise lepingus (artikkel 153, punkt 1h), lubatakse ELil koostada õigusakte, et toetada ja täiendada liikmesriikide meetmeid tööturult tõrjutud isikute kaasamise kohta. Esmatähtsate kohustuste hulgas, mida Euroopa Liit peab arvestama, et määratleda ja rakendada oma poliitikaid ja meetmeid, nimetatakse ELi horisontaalses sotsiaalklauslis (artikkel 9) eelkõige tööhõive kõrget taset, asjakohast sotsiaalkaitset ja võitlust tõrjutuse vastu.

2.5 Nõukogu soovitus 92/441/EMÜ⁽⁷⁾ kutsutakse liikmesriike üles tunnistama „isikute põhiõigust sotsiaalabile ja piisavatele toimetulekuvahenditele”, mis on usaldusväärsed, ning kohandama oma sotsiaalkaitseüsteeme ja kehtestama ühised rakenduskriteeriumid, määratlemata seejuures alammäära ELi tasandil.

2.6 Komisjoni 2008. aastal avaldatud soovitus⁽⁸⁾ tunnistatakse, et asjakohane sissetulekutoetus on üks aktiivse kaasatuse kolmest aspektist, kuid rõhutatakse samas, et selle saajad peavad olema valmis tööturule sisenema, osalema koolitusel või muudes sotsiaalse kaasamise meetmetes.

⁽⁴⁾ Teised samasse kategooriasse kuuluvad poliitikameetmed on järgmised: a) üldine põhisissetulek või integreerimistoetus, püsivad eelnevalt kindlaksmääratud toetused, mida makstakse korrapäraselt igale täiskasvanule, vaatamata tema majanduslikule või sotsiaalsele olukorrale või töövõimekusele ja b) negatiivne tulumaks, mis põhineb maksu piirmäära mõistel.

⁽⁵⁾ Hugh Frazer ja Eric Marlier, *Minimum Income Schemes Across EU Member States* („Miinimumsissetulekute skeemid ELi eri liikmesriikides”). Kokkuvõttev aruanne, ELi sotsiaalset kaasatust käsitlevate sõltumatute ekspertide võrk, Euroopa Komisjon, tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraat, oktoober 2009.

⁽⁶⁾ Euroopa Ühenduste Komisjon, „Ühenduse harta töötajate sotsiaalsete põhiõiguste kohta”, Luxembourg, Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 1990.

⁽⁷⁾ Nõukogu 24. juuni 1992. aasta soovitus 92/441/EMÜ piisavate toimetulekuvahendite ja sotsiaalabi ühiste kriteeriumide kohta sotsiaalse kaitse süsteemides, ELT C 245, 26.8.1992, lk 46–48.

⁽⁸⁾ Komisjoni 3. oktoobri 2008. aasta soovitus tööturult tõrjutud isikute aktiivse kaasamise kohta (teatavaks tehtud numbri C(2008) 5737 all), ELT L 307, 18.11.2008, lk 11–14.

2.7 Võitlus vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu on esmatähtis eesmärk strateegias „Euroopa 2020”, mille raames loodi „Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogramm”⁽⁹⁾. Selles seatakse esimest korda eesmärk vähendada 2020. aastaks vaeste ja sotsiaalselt tõrjutute isikute arvu vähemalt 20 miljoni inimese võrra, kasutades seejuures kolme näitajat: vaesuse oht (mida määratletakse sellise elanikkonna protsendimäära alusel, kelle sissetulek ei ulatu 60 %-ni riigi keskmisest sissetulekust), äärmine puudus (mis tähendab nende vahendite puudust, mis on kindlaks määratud eelnevalt määratletud kaupade loetelu põhjal), ja lõpuks, väga madal tööhõive (st elu majapidamistes, mille liikmed on töötud)⁽¹⁰⁾. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitas kõnealust kohustust ja rõhutas, et ELi poliitikameetmed ei tohiks suurendada vaesuse ohtu⁽¹¹⁾.

2.8 Strateegia „Euroopa 2020” vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamise valdkonna peaeesmärk on vähendada asjaomast sihtrühma konkreetse arvu võrra, aspekt, mis on erinev võrreldes teiste oluliste eesmärkide jaoks kohaldatava lähenemisviisiga⁽¹²⁾: teisi olulisi eesmärke väljendatakse protsentides, asjaolu, mis lihtsustab liikmesriikide ülesannet saavutada sama eesmärk, väljendatuna protsentides.

2.9 Liikmesriigid ise otsustavad selle üle, kuidas määratleda riiklikud eesmärgid ning asjakohased lähenemisviisid nende saavutamiseks. Riiklike eesmärkide summa jääb igal juhul alla arvust, milleks on strateegias „Euroopa 2020” määratletud 20 miljonit inimest: võib arvata, et „Euroopa 2020” peaeesmärgi ja riiklike eesmärkide üldsumma vahel eksisteerib 5–8 miljoni suurune lõhe⁽¹³⁾. Lisaks sellele ei täpsustata paljudes riiklikes reformikavades piisava selgusega seda, kuidas vaesuse vähendamise eesmärgi saavutada, ning neis puuduvad asjakohased meetmed sotsiaalse kaasamise tagamiseks⁽¹⁴⁾. Riigid, kes saavad eritoetust Euroopa Komisjonilt, Euroopa Keskpangalt või Rahvusvaheliselt Valuutafondilt, ei ole kohustatud esitama konkreetseid riiklikke reformikavasid⁽¹⁵⁾: nad peavad andma aru üksnes iga vastastikuse mõistmise memorandumil alusel, milles samal ajal ei ole ette nähtud meetmeid vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse vähendamiseks.

2.10 Oma 2010. aasta resolutsioonis⁽¹⁶⁾ kutsus Euroopa Parlament liikmesriike üles looma süsteeme, mis tagavad miinimumsissetuleku ehk 60 % riigi keskmisest sissetulekust, ning nõuab, et EL esitaks tõhusamaid soovitusi, samal ajal kui oma 2011. aasta resolutsioonis⁽¹⁷⁾ innustab ta komisjoni käivitama võimaliku seadusandliku algatuse alast konsulteerimist asjakohase miinimumsissetuleku üle.

3. Vaesus, sotsiaalne tõrjutus ja töötus Euroopa Liidus

3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunnistab, et vaesus kujutab endast inimõiguste rikkumist, muutes seega veelgi vajalikumaks täiendavad jõupingutused, et saavutada Euroopa Liidu lepingu artikli 3 lõikes 3 määratletud eesmärgid, ning leiab, et vaesuse kõrvaldamine on kogu Euroopa tasandi väljakutse.

⁽⁹⁾ Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia, COM(2010) 2020 final, Brüssel, 3.3.2010.

⁽¹⁰⁾ Nende kolme näitaja põhjal määratletakse selliste isikute sihtrühm, keda ohustab vaesus ja tõrjutus, tingimusel, et kõik isikud, kes vastavad ühele neist kriteeriumidest, kuuluvad sellesse kategooriasse, kuhu neid saab liigitada ainult ühe korra.

⁽¹¹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Komisjoni teatise kohta Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogramm: sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse Euroopa raamistik”, COM(2010) 758 final, ELT C 248, 25.8.2011, lk 130–134.

⁽¹²⁾ Tööhõive, hariduse, kliimamuutuse ning teadus- ja arendustegevuse valdkondades on eesmärgid seatud protsentides, mis võimaldab liikmesriikidel seada võrreldavaid riiklikke eesmärke protsentides.

⁽¹³⁾ Euroopa Komisjon, „Euroopa tööhõivealased ja sotsiaalsed arengud”, 2012.

⁽¹⁴⁾ Hugh Frazer ja Eric Marlier, 2011. Assessment of Progress towards the Europe 2020 social inclusion objectives: Main Findings and Suggestions on the Way Forward („Strateegia „Euroopa 2020” sotsiaalse kaasamise eesmärkide saavutamiseks tehtud edusammude hinnang: peamised järeldused ja ettepanekud edaspidiseks”), sotsiaalse kaasatuse valdkonna sõltumatute ekspertide ELi võrgustik, Brüssel, Euroopa Komisjon.

⁽¹⁵⁾ Euroopa Komisjon, Guidance for the National Reform Programmes („Suunised riiklike reformikavade jaoks”), 18. jaanuar 2012.

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi 20. oktoobri 2010 resolutsioon miinimumsissetuleku rolli kohta võitluses vaesuse vastu ja sotsiaalse kaasatuse edendamise eest Euroopas. 2039/2003 (INI), ELT C 85, 8.4.2003, lk 8–18.

⁽¹⁷⁾ Vt joonealune märkus 3.

3.2 Paljudes riikides⁽¹⁸⁾ on struktuurireformide puudumise ja kriisi tagajärjel 2008. aastast alates suurenenud vaesuse ning sotsiaalse ja ametialase tõrjutuse oht. Eurostati viimased andmed⁽¹⁹⁾ kinnitavad, et Euroopa Liidu elanikkonda ohustab vaesus või sotsiaalne tõrjutus 24,2 % ehk 119,7 miljoni inimese ulatuses⁽²⁰⁾. 2011. aastal suurenes see arv 19 liikmesriigis ning ajavahemikus 2008–2011 kasvas vaesuses või sotsiaalses tõrjutuses elavate inimeste arv nelja miljoni võrra. Kolm näitajat, mis moodustavad „vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohu“ on 2008. aastast peale samuti kasvanud ning moodustavad nüüd 17 % seoses vaesuse ohuga, 9 % seoses suure materiaalse puudusega ja 10 % inimeste kohta, kes elavad väga madala tööhõivetasemega majapidamistes. Paljudes riikides muutuvad vaesed aina vaesemaks⁽²¹⁾.

3.3 27,1 %-ga kuuluvad (alla 18-aastased) lapsed kogu elanikkonnaga võrreldes vaesusest ja sotsiaalsest tõrjutusest kõige rohkem ohustatud rühmade hulka⁽²²⁾. Teatud riikides on suhteliselt kõrge nende üle 65-aastaste määr, keda ohustab vaesus⁽²³⁾.

3.4 Sissetulekute erinevused ja sotsiaalne ebavõrdsus kasvavad igas liikmesriigis ning liikmesriikide ja piirkondade vahel, olles tõsiselt süvenenud kriisi tagajärjel⁽²⁴⁾. Lisaks sellele halveneb olukord veelgi juba enne kriisi ebasoodsates tingimustes elanud elanikkonnarühmade jaoks⁽²⁵⁾.

3.5 Kriis toob esile vaesuse uued vormid, sealhulgas nt kodutus, kütteostuvõimetuse, finantsteenustest kõrvalejäämine (juurdepääsu puudumine peamistele pangateenustele ja laenuvõimalustele) või majapidamiste ülemäärane võlakoores, samas kui sotsiaalsed ohud ähvardavad pigem naisi kui mehi. Samal ajal ähvardab kõige haavatavamaid elanikkonnarühmi, sealhulgas eakaid (eelkõige väga eakaid inimesi ja eakaid naisi), puudega isikuid, raskeid kroonilisi haigusi põdevaid isikuid, üksikvanemaga peresid, väikese sissetulekuga peresid või siserändajaid ja teatud rahvusvähemusi, nagu nt romad, vaesuse eri vormide ebaproportsionaalselt suur oht.

3.6 Tööhõive ja sotsiaalse olukorra tase Euroopa Liidus on kriitiline. Töötus kasvab jätkuvalt: 2013. aasta jaanuaris ulatus see 26,2 miljoni inimeseni, kellest 10,8 % kuulub ELi aktiivse elanikkonna hulka (ja euroalal 19 miljonit, st 11,9 % aktiivsest elanikkonnast), samas kui majapidamiste majanduslik olukord on murettekitav⁽²⁶⁾. Noorte töötuse määr on kogu Euroopa Liidus erakordselt kõrge: 23,6 % tööealistest noortest on töötud ning neil on oht jääda sellesse olukorda üha pikemaks ajaks.

3.7 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunneb väga suurt muret vaeste töötajate arvu kasvamise pärast, mis tuleneb ebakindlate töösuhete ja madalate töötasude levikust. 2011. aastal elas 8,9 % töötajast allpool vaesuse piiri, moodustades ühe kolmandiku kõigest tööealistest kodanikest, keda ohustas vaesus⁽²⁷⁾.

4. Üldised märkused

4.1 Erinevates arvamustes⁽²⁸⁾ on Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võtnud seisukohti küsimustes, millel on otsene või kaudne seos miinimumsissetuleku ja vaesusega, ning esitanud asjakohaseid soovitusi. Tähelepanekud ja soovitusel, mis komitee esitas 1989. aastal⁽²⁹⁾ on praegu eriti päevakajalised, kriisi negatiivset mõju arvesse võttes. Komitee toetab eelkõige vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogrammi, olles seisukohal, et avatud koordineerimise meetod ja horisontaalsed võivad märkimisväärselt tugevdada jõupingutusi miinimumsissetuleku tagamiseks ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemiseks.

⁽¹⁸⁾ Komisjoni talituste töödokument Evidence on Demographic and Social Trends. Social Policies' Contribution to Inclusion, Employment and the Economy, SWD(2013) 38 final, esimene osa.

⁽¹⁹⁾ Eurostat, 2013. Võtmenäitajad t2020_50, t2020_51, t2020_52, t2020_53, ajakohastatud 3. oktoobril 2013.

⁽²⁰⁾ Kõrgeimad protsendimäärad on Bulgaarias (49 %), Rumeenias ja Lätis (40 % mõlemas), Leedus (33 %), Kreekas ja Ungaris (31 % mõlemas) ning Itaalias (28,2 %).

⁽²¹⁾ Euroopa Komisjon, Social Europe: Current Challenges and the Way Forward, Annual Report of the Social Protection Committee (2012).

⁽²²⁾ Vt joonealune märkus 18.

⁽²³⁾ Samas.

⁽²⁴⁾ Euroopa Ametiühingute Konföderatsioon (ETUC), Euroopa ametiühingute instituut (ISE), Benchmarking Working Europe, 2013.

⁽²⁵⁾ Eurofound, Quality of Life in Europe: Impacts of the Crisis, 3rd European Quality of Life Survey, Luxembourg, 2012.

⁽²⁶⁾ Euroopa Komisjon, ELi tööhõive ja sotsiaalse olukorra kvartaliülevaade – märts 2013.

⁽²⁷⁾ Vt joonealune märkus 21.

⁽²⁸⁾ Vt OJ C 44, 11.2.2011, lk 23-27; OJ C 166, 7.6.2011, lk 18-22; OJ C 24, 28.1.2012, lk 35-39; OJ C 318, 23.12.2009, lk 52-56; OJ C 48, 15.2.2011, lk 57-64; OJ C 44, 11.2.2011, lk 90-98; OJ C 44, 11.2.2011, lk 34-39; OJ C 318, 29.10.2011, lk 43-49; OJ C 132, 3.5.2011, lk 26-38; OJ C 128, 18.5.2010, lk 10-17.

⁽²⁹⁾ ELT C 221. 28.8.1989, lk 10-15.

4.2 Kiireloomulist vajadust miinimumsissetulekute skeemide järele rõhutati avalikul arutelul,⁽³⁰⁾ mille Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee korraldas samaaegselt oma arvamuse koostamisega ning kuhu kogunes eksperte ja pühendunud osalejaid, et analüüsida vaesuse vähendamise võimalusi ja väljakutseid, mis tuleb ületada selleks, et kehtestada Euroopa miinimumsissetulekute skeemid.

4.3 Vaesusel⁽³¹⁾ ja sotsiaalsel tõrjutusel on mitmemõõtmeline olemus, mis nõuab Euroopa valitsemise sotsiaalse elemendi tugevdamist: sotsiaalselt jätkusuutlikud makromajanduslikud poliitikameetmed on kohustuslik eeltingimus kriisist väljumiseks ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tagamiseks. Vaesuse ja tõrjutuse püsimine kahjustab majandust, kuna see vähendab sissetulekut ja nõudlust, nõrgendab konkurentsivõimet ja suurendab riikide eelarvepiiranguid.

4.4 Sellega seoses on Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee veendunud, et tuleb läbi vaadata prioriteetidid ja poliitikameetmed, eelkõige rahapoliitika – sealhulgas stabiilsuse ja kasvu pakt – konkurentsipoliitika ja väliskaubanduspoliitika ning eelarve- ja maksupoliitika.

4.5 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab 20. veebruari 2013. aasta sotsiaalsete investeeringute ajakohastatud meetmepaketti,⁽³²⁾ milles liikmesriike kutsutakse üles nägema ette toetust, et tagada piisav ja asjakohane sissetulek, mis põhineb kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil arvestatavatel sotsiaalsetel vajadustel, ning koostama võrdluseelarveid, mis sisaldavad nende kaupade ja teenuste loendit, mis on vajalikud vastava suuruse ja koosseisuga perekonnale teatud heaolutaseme tagamiseks, ning millele on lisatud nende igakuised või -aastased hinnangulised kulud.

4.6 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rõhutab komisjonile, et viimane kiirendaks oma lubaduse⁽³³⁾ elluviimist toetada liikmesriikide tegevust aktiivse kaasamise reforme järgides, töötades välja võrdluseelarvete koostamise meetodi ja jälgides sissetulekutoetuse asjakohasust, vastavalt kõnealustele eelarvetele kohe pärast nende koostamist koostöös liikmesriikidega.

4.7 Komitee on veendunud, et parim tee vaesuse vähendamiseks ja sotsiaalse tõrjutuse vältimiseks on majanduskasvu taastamine, konkurentsivõime hoogustamine ja Euroopa ettevõtetele soodsate raamtingimuste loomine (sealhulgas näiteks liigse halduskoormuse vältimine ja rahastamisele juurdepääsu tagamine), et võimaldada neil laieneda ja piisavate oskustega inimestele töökohti luua.

4.8 Komitee rõhutab vajadust pöörata erilist tähelepanu pidevõppe programmidele kui põhilisele vahendile vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega võitlemisel, parandades tööalast konkurentsivõimet ning juurdepääsu teadmistele ja tööturule. Oluline on suurendada töötajate, töötute ja kõigi haavatavas olukorras olevate ühiskonnariühmade osalust pidevõppes ning parandada ametialaste kvalifikatsioonide taset ja uute oskuste omandamist. See võib viia tööturu kiirema integratsioonini, suurendada tootlikkust ja aidata inimestel leida parem töökoht.

4.9 Euroopa Majandus ja Sotsiaalkomitee toetab sotsiaalse ettevõtluse integreeritud lähenemisviisi, mis tagab sotsiaalse ettevõtluse fondide parema rahastamise ning parandab õigus- ja halduskeskkonda kõnealuses valdkonnas, et innustada sotsiaalmajanduse ettevõtteid, mis on suutelised võitlema tõrjutuse vastu, olles majanduskasvu-, innovatsiooni- ja tööhõivekeskusteks.

4.10 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab laste vaesust käsitlevat hiljutist soovitusi,⁽³⁴⁾ kuid avaldab kahetsust selle üle, et kõnealune olukord püsib ning väga suurt arvu lastest ohustab vaesus, mis püsib põlvest põlve, tuues esile puudujäägid praegu rakendavates poliitikameetmetes.

⁽³⁰⁾ 28. mai 2013, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-european-minimum-income>.

⁽³¹⁾ Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohu näitaja koosneb kolmest parameetrist: vaesuse oht, suur materiaalne puudus ja väga madal tööhõive tase.

⁽³²⁾ Komisjoni teatis „Sotsiaalsed investeeringud majanduskasvu ja ühtekuuluvuse edendamiseks – sealhulgas Euroopa Sotsiaalfondi rakendamine aastatel 2014–2020”, COM(2013) 83 (final). Sotsiaalsete investeeringute pakett sisaldab samuti soovitusi „Investeerides lastesse” (C (2013) 778 final), töödokumente teemadel „Long-term care in ageing societies – Challenges and policy options”, „Investing in Health”, „Follow-up on the implementation by the Member States of the 2008 European Commission recommendation on active inclusion of people excluded from the labour market”, ning „3rd Biennial Report on Social Services of General Interest”.

⁽³³⁾ Teatis COM(2013) 83 final, punkt 2.2.

⁽³⁴⁾ Komisjoni soovitus 20. veebruarist 2013 teemal „Investeerides lastesse aitame neil välja rabeleda ebasoodsate olude ringist”, ELT L 59, 2.3.2013, lk 5-16.

4.11 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunneb muret väites, et strateegias „Euroopa 2020” seatud eesmärgi vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse valdkonnas (vähendada vaeste arvu 20 miljoni võrra 2020. aastaks Euroopa Liidus) ei saavutata.

4.12 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on juba tuvastanud, et kodanikuühiskonna osalus riiklike reformikavade väljatöötamisel erineb oluliselt liikmesriigiti, kelle hulgast mõned ei tee midagi selleks, et kodanikuühiskonda osalema innustada⁽³⁵⁾.

4.13 Ajakohastatud andmete puudumine sissetulekute ja elutingimuste kohta kujutab endast takistust strateegia „Euroopa 2020” elluviimisel.

5. Miinimumsissetuleku roll võitluses vaesuse vastu ja sotsiaalse kaasatuse edendamisel

5.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on teadlik asjaolust, et miinimumsissetulekuga tagatava kaitsega seonduva põhirolli andmine Euroopa Liidule kujutaks endast erakordselt keerukat poliitilist ettevõtmist, mis tuleneb liikmesriikide majanduslikest erinevustest, miinimumsissetulekute skeemide erinevustest⁽³⁶⁾ ning sotsiaalkaitse ja subsidiaarsuse, ning nende õiguste ja kohustuste kogumi kaitsestruktuuridest, mis seonduvad miinimumsissetulekuga tagatud kaitsega, ning suhete keerukusest olemasolevate poliitikameetmete ja nende tulemuste vahel, ning solidaarsuse idee vahel Euroopa Liidus.

5.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee leiab samuti, et on vaja kehtestada miinimumsissetuleku skeemid ja tugevdada olemasolevaid süsteeme, kuna 22 aastat pärast soovitud 92/441/EMÜ ei ole kõik liikmeriigid veel taganud nende kättesaadavust ja ajakohast toimimist ning liikmesriikide koondesmärgid vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamiseks jäävad oluliselt alla strateegia „Euroopa 2020” eesmärgile⁽³⁷⁾.

5.3 Arvestades vaesuse ja majanduse omavahelisi seoseid, rõhutab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, et miinimumsissetuleku skeemid kujutavad endast võimalikku stabilisaatorit, mis võib samal ajal leevendada kriisi sotsiaalseid tagajärgi ja omada antitsükilist mõju, pakkudes lisaks sellele vahendeid nõudluse innustamiseks siseturul.

5.4 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel on suured kartused seoses sellega, et miinimumsissetulekute skeemid, mis enamikus liikmesriikides oluliselt erinevad ulatuse, üldkehtivuse ja tõhususe osas, ei suuda piisavalt vähendada vaesust, ning tunneb muret selle üle, et nende kasutamata jätmine paneb nende tõhususe veelgi enam proovile⁽³⁸⁾.

5.5 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab positiivseid tulemusi, mis on saavutatud avatud koordinaatsiooni meetodi abil sotsiaalvaldkonnas, kuid tunneb kahetsust selle üle, et olemasolevaid vahendeid ja struktuure ei ole täielikult uuritud ja et tulemused võitluses vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu olid piiratud.

5.6 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab asjaolu, et täienduseks avatud koordinaatsiooni meetodi rakendamisele sotsiaalpoliitika valdkonnas kehtestatakse ELi direktiiv, mis tagab miinimumsissetulekute skeemid kõigile liikmesriikidele, tõhustab olemasolevaid süsteeme, arvestades erinevaid riiklike tausttingimusi, ning saadab tugeva sõnumi Euroopa sotsiaalsamba kohta.

5.7 Esitatud direktiivis tuleks kehtestada ühised standardid ja näitajad, tagada direktiivi rakendamise järelmeetmed ja võimaldada sotsiaalpartnerite, õigustatud isikute ja teiste asjaomaste osapoolte osalus miinimumsissetulekute riiklike skeemide reformi või rakendamise käigus.

5.8 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on seisukohal, et vältimatu tingimusena solidaarsuse ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamisel **eri liikmesriikides ja ka nende vahel** peaksid eelarve- ja makromajanduspoliitika panustama olemasolevate poliitikameetmete raames ka strateegia „Euroopa 2020” sotsiaalinvesteeringute eesmärkidesse ning kasutama olemasolevaid vahendeid ja struktuure.

5.9 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on veendunud, et ELi jõupingutused miinimumsissetulekuga tagatava kaitse parandamiseks peavad hõlmama abi osutamist liikmesriikidele, eelkõige neile, kus asjaomane vajadus on kõige teravam, abi oma turgude avamiseks ja tõhusate makromajanduslike poliitikameetmete rakendamiseks ning olemasolevate vahendite tõhusamat ja sihipärasemat kasutamist ning vajalike vahendite suurendamisvõimaluste viivitamatut uurimist.

⁽³⁵⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, „Kodanikuühiskonna osalus riiklikes reformikavades. Koondaruanne”. Brüssel, 28. veebruar 2011.

⁽³⁶⁾ Täieliku ülevaate saamiseks vt FRAZER ja MARLIER, tsiteeritud tööd, 2009.

⁽³⁷⁾ Sotsiaalkaitsekomitee, tsiteeritud töö.

⁽³⁸⁾ SWD(2013) 39 final.

5.10 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tuletab meelde, et kuigi miinimumsissetulekute skeemid on sotsiaalteenuste ja -kaitse süsteemidega otseselt seotud, ei peaks need kaasa tooma sõltuvust, ning kordab 1989. aastal kehtestatud tingimusi⁽³⁹⁾. Sel eesmärgil peaksid miinimumsissetulekute skeeme toetama üldpoliitika ja eesmärgistatud sätted, sh nt aktiivsed tööturumeetmed, mille eesmärk on aidata töötutel naasta tööturule, tööhõiveteenuste arendamine, toetuste haldamine ja tööturu jaoks mõeldud programmid (näiteks koolitus ja töökohtade loomine asjakohaste aktiveerimisstrateegiate abil), et töötajatel oleks rohkem võimalusi töökoha leidmiseks. Esmatähtsad on ka tõhusad tööturuorganid, tervishoid ja eluasemepoliitika ning taskukohase hinnaga, kättesaadavad ja kvaliteetsed avalikud teenused.

Brüssel, 10. detsember 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

⁽³⁹⁾ Vt. joonealuses märkuses 29 tsiteeritud arvamus.

LISA

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee Arvamusele

Arvamuse käsitlemisel lükati tagasi järgmised muudatusettepanekud, kuigi nende poolt anti vähemalt veerand häälest.

Punkt 1.4

Muuta järgmiselt:

kutsub komisjoni üles uurima olemasolevaid häid tavasid, et aidata liikmesriikidel töötada välja aktiivsed kaasamisstrateegiad, mis hõlmavad piisavat ja asjakohast sissetulekutoetust, aktiveerimismeetmeid ja vaesusega tegelemise meetmeid, arvestades liikmesriikide esmast vastutust subsidiaarsust ja riiklike tavasid silmas pidades, ning uurides samal ajal rahastamisvõimalusi ja vahendite tõhusat ja sihipärast kasutust võimalusi Euroopa miinimumsissetuleku tagamiseks, keskendudes eelkõige väljavaatele luua asjakohane Euroopa fond;

Hääletustulemus

Poolt	112
Vastu	134
Erapooletuid	10

Punkt 4.2

Muuta järgmiselt:

~~Kirjaloomulise~~ Vajadust käsitleda miinimumsissetulekute skeemide järele rõhutati avalikul arutelul, mille Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee korraldas samaaegselt oma arvamuse koostamisega ning kuhu kogunes eksperte ja pühendunud osalejaid, et analüüsida vaesuse vähendamise võimalusi ja väljakutseid, mis tuleb ületada selleks, et kehtestada ~~Euroopa~~ miinimumsissetulekute skeemid riiklikul tasandil.

Hääletustulemus

Poolt	110
Vastu	132
Erapooletuid	13

Punkt 5.3

Muuta järgmiselt:

Arvestades vaesuse ja majanduse omavahelisi seoseid, ~~rõhutab~~ märgib Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, et miinimumsissetuleku skeemid kujutavad endast võimalikku stabilisaatorit, mis võib ~~samal ajal~~ leevendada kriisi sotsiaalseid tagajärgi ja ~~omada antitsükklilist mõju, pakkudes lisaks sellele vahendeid nõudluse innustamiseks siseturul.~~

Hääletustulemus

Poolt	110
Vastu	139
Erapooletuid	8

Punkt 5.6

Muuta järgmiselt:

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kutsus üles vahetama parimaid tavasid miinimumsissetuleku skeemide ja riigi tasandi suuniste alal, et toetada liikmesriike miinimumsissetuleku skeemide kehtestamisel ning muuta need piisavalt sihipäraseks ja tõhusaks toetab asjaolu, et täienduseks avatud koordineerimise meetodi rakendamisele sotsiaalpoliitika valdkonnas kehtestatakse ELi direktiiv, mis tagab miinimumsissetulekute skeemid kõigile liikmesriikidele, tõhustab olemasolevaid süsteeme, arvestades erinevaid riiklike tausttingimusi, ning saadab tugeva sõnumi Euroopa sotsiaalsamba kohta. Lisaks sellele võib asja kasutusele võetud sotsiaalne tulemustabel aidata vältida ebavõrdsuse võimalikku tekkimist.

Hääletustulemus

Poolt 115

Vastu 138

Erapooletuid 9

Punkt 5.7

Muuta järgmiselt:

Esitatud direktiivis meetmetes tuleks kehtestada ühised suunavad standardid ja näitajad, tagada direktiivi meetmete rakendamise järelmeetmed ja võimaldada sotsiaalpartnerite, õigustatud isikute ja teiste asjaomaste osapoolte osalus miinimumsissetulekute riiklike skeemide reformi või rakendamise käigus.

Hääletustulemus

Poolt 115

Vastu 139

Erapooletuid 5
